

XVII НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНГРЕС КАРДІОЛОГІВ УКРАЇНИ (Київ, 21-23 вересня 2016 р.)

XVII Національний конгрес кардіологів України присвячений 80-річчю створення Національного наукового центру “Інститут кардіології імені академіка М. Д. Стражеска НАМН України” та 140-річчю від дня народження засновника інституту всесвітньо відомого вченого академіка М. Д. Стражеска.

Наукова програма Конгресу, висвітлюючи найбільш актуальні проблеми кардіологічної служби, охоплювала сучасні стратегії та рекомендації щодо наріжних питань сучасної кардіології — хронічної ішемічної хвороби серця і гострого коронарного синдрому, артеріальної гіпертензії і пов'язаних з нею чинників серцево-судинного ризику і коморбідної патології (зокрема цукрового діабету, гострого і хронічного ушкодження нирок, цереброваскулярних захворювань) і невідкладних станів, безпечності медикаментозного лікування, епідеміологічних і медико-соціальних аспектів кардіології в Україні, імплементації нових настанов і протоколів. Особливу увагу приділено проблемі превентивної кардіології і реабілітації, висвітленню результатів Європейського дослідження *EUROASPIRE IV* в Україні. Привернуто увагу лікарів до некоронарних хвороб серця, зокрема, кардіоміопатій та хвороб накопичення (хвороба Фабрі). Окреме місце зайняло обговорення сучасних інтервенційних технологій та хірургічних методів лікування захворювань серцево-судинної системи (в тому числі нові технології захисту життєво важливих органів і стимуляції репаративних процесів, виявленню хворих з високим ризиком венозного тромбоемболізму і шляхам його попередження, внутрішньосудинної діагностики, використання коронарних стентів з елутинуючим покриттям останнього покоління, нові методи лікування внутрішньостенових рестенозів), інвазивної аритмології. Традиційно розглядалися питання клінічної фармакології і раціональної фармакотерапії. Особливу увагу на конгресі було присвячено питанню формування персоналізованого підходу до лікування пацієнтів з серцево-судинними захворюваннями на основі доказової медицини та поза її межами.

У роботі Конгресу взяли участь понад 2700 українських лікарів та науковців, а також фахівці з Бразилії, Великобританії, Греції, Італії, Латвії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Чехії. Відбулося 16 пленарних, 7 секційних засідань, 9 круглих столів та 4 наукових дискусій, 17 науково-практичних симпозіумів. Заслухано 283 доповідей та обговорено 58 стендових повідомлень. Провідними вітчизняними та іноземними вченими прочитано 6 лекцій, проведено

10 інтерактивних майстер-класів, клінічні розбори. Молодими вченими зроблено 29 доповідей. Організовано виставку сучасних лікарських засобів медичного призначення і спеціалізованих видань.

У рамках конгресу були проведені спільні засідання Асоціації кардіологів України з Європейським товариством кардіологів, спільна сесія Асоціації кардіологів України та Польщі, спільна сесія Європейської асоціації ритму серця (*EHRA/ESC*) та Асоціації аритмологів України.

Вперше на конгресі для лікарів за спеціальністю «Загальна практика-сімейна медицина» був прочитаний курс лекцій «Базисні основи аритмології», а також надані рекомендації щодо застосування настанов та протоколів лікування і діагностики найпоширеніших хвороб серця.

Конгресом відзначені такі досягнення вітчизняної кардіології:

- оголошення 2016 р. «Роком серця в Україні» розробка державної програми профілактики, лікування та реабілітації серцево-судинних захворювань на 2017-2021 рр.;
- участь Асоціації кардіологів України (АКУ) в Європейському проекті з вторинної профілактики серцево-судинних захворювань *EUROASPIRE IV*;
- удосконалення діагностики та оцінки серцево-судинного ризику у хворих з коронарними та некоронарними захворюваннями, затвердження протоколів та стандартів діагностики та лікування серцево-судинних захворювань. Асоціацією кардіологів України розроблено та рекомендовано до затвердження збірку «Серцево-судинні захворювання. Класифікація, діагностика та лікування»;
- затвердження та видання рекомендацій з серцевої недостатності, рекомендації з ехокардіографічної оцінки регургітації на нативних клапанах;
- оновлення рекомендацій Асоціації кардіологів України та Асоціації з невідкладної кардіології з ведення хворих на тромбоемболію легеневої артерії;
- експертами Асоціації кардіологів України спільно з експертами МОЗ України підготовлено сім клінічних протоколів з основних нозологій у кардіології: «Гострий коронарний синдром без елевації сегмента *ST*» (затверджений МОЗ України), «Стабільна ішемічна хвороба серця», «Серцева

недостатність», «Фібриляція передсердь», «Легенева гіпертензія» і «Профілактика серцево-судинних захворювань», «Тромбоемболія легеневої артерії». Кілька протоколів вже завершили громадське обговорення і готові до імплементації в реальних клінічних умовах України. По всіх протоколах завершено обговорення, п'ять протоколів вишли у вигляді наказів МОЗ України;

- у результаті спільних дій Асоціації кардіологів України та Асоціації інтервенційних кардіологів у 14 областях України почали роботу «Регіональні реперфузійні мережі», в межах яких проводиться реперфузійна терапія з використанням первинних перкутанних втручань та фібринолітичної терапії;
- продовжує ефективно функціонувати «Реєстр перкутанних коронарних втручань», за даними якого в 2015 р. збільшилася кількість інвазивних процедур в кардіології, в першу чергу у пацієнтів зі стійкою елевациєю сегмента ST: кількість коронарографій досягла 26.000, коронарних стентувань до 10.000, при цьому стентувань в перші години від початку симптомів STEMI досягло 5300 (3600 у 2014 р.). Проведено дослідження щодо перкутанних втручань в Україні, яке висвітлює найближчі та віддалені результати проведення стентувань у пацієнтів зі STEMI, NSTEMI та стабільною ІХС;
- розглянуто результати проведення Національного реєстру з тромболітичної терапії (NR-TLT) 2014 р. та дослідження «Гострі коронарні синдроми у реальній клінічній практиці» 2015 р.;
- ініційовано (спільно з МОЗ України) створення Національного реєстру хворих з гострим коронарним синдромом;
- на основі розробленого Асоціацією з невідкладної кардіології пілотного проекту «Алгоритмів надання допомоги хворим з ургентними серцево-судинними захворюваннями» (2014 р.) запропоновано створення міждисциплінарного алгоритму догоспітальної та госпітальної невідкладної допомоги хворим на серцево-судинні захворювання;
- розглянуто можливі шляхи покращання організації догоспітальної, госпітальної та постгоспітальної допомоги хворим з гострим інфарктом міокарда на сучасному етапі;
- проведений подальший субаналіз популяційного дослідження 20 чинників серцево-судинного ризику серед міського населення України, за результатами якого, поряд із встановленою поширеністю когорти дуже високого ризику розвитку ускладнень за шкалою SCORE, що склала 30 % дорослого населення, визначено що у 8,1 % міського населення реєструється сімейна гіперхолестеринемія за критерієм ХС ЛПНГ ≥ 5 ммоль/л;
- разом із Асоціацією гінекологів України затверджено спільний меморандум кардіологів та гінекологів щодо «терапевтичного вікна» для призначення замісної гормональної терапії, який увійшов у міждисциплінарний «Національний консенсус щодо ведення пацієнок у клімактерії, 2016 р.» МОЗ України;
- започаткована активна участь у міжнародному та європейському реєстрах із сімейних гіперхолестеринемій ScreenPro FH та EAS-FHSC;
- спільно з Асоціацією серцево-судинних хірургів проводиться подальше впровадження алгоритму периоперативної діагностики та післяопераційного ведення хворих з множинним коронарним атеросклерозом та цукровим діабетом 2 типу;
- забезпечується співпраця з кардіохірургами, неврологами, ендокринологами, нефрологами, гінекологами та андрологами щодо пацієнтів з високим ризиком серцево-судинних ускладнень. Спільно з Асоціацією серцево-судинних хірургів здійснюється довгострокове вивчення особливостей прогресування коронарного атеросклерозу та перебігу ІХС у хворих з гіпотиреозом після АКШ;
- розпочата робота центрів з діагностики та лікування сімейних (гомозиготних та гетерозиготних) дисліпідемій в 4 регіонах України (Київ, Харків, Дніпро, Луцьк);
- проведено майстер класи з порушень серцевого ритму, тромбозів та емболій в різних регіонах України;
- здійснена участь у засіданнях Правління Європейського товариства кардіологів (ESC), Європейської Асоціації ритму серця (EHRA), Асоціації з невідкладної кардіології (ACCA), Інтервенційної кардіології та серцевої недостатності;
- продовжено проведення спеціалізованого циклу «Клінічна аритмологія та електрофізіологія» на базі кафедри кардіології НМАПО;
- продовжена участь у виданні «Білої книги» Європейської Асоціації серцевого ритму та Європейської Асоціації з невідкладної серцево-судинної патології;
- проведені виїзні школи та регулярно читалися тематичні лекції з практичних питань діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності для лікарів кардіологів та терапевтів в обласних центрах України;
- функціонування інтернет-сайту УАФСН для лікарів та пацієнтів з ХСН;

- продовжена участь УАФСН у міжнародному глобальному реєстрі *QUALIFY* з оцінки якості ведення амбулаторних пацієнтів з ХСН;
- продовжено видання фахових журналів: «Український кардіологічний журнал», «Артеріальна гіпертензія», «Аритмологія», «Серцева недостатність»;
- розпочато формування у рамках Асоціації кардіологів України групи молодих вчених-кардіологів «Кардіологи майбутнього України».

Водночас залишається ряд невирішених питань:

- не втрачає гостроти проблема фінансування невідкладної та планової допомоги кардіологічним хворим;
  - відсутній державний статистичний реєстр хворих на гострий коронарний синдром з підйомом та без підйому сегменту ST, порушення ритму серця, легеневу артеріальну гіпертензію, гостру та хронічну серцеву недостатність;
  - не узгоджені правові стосунки лікаря і пацієнта;
  - крайнє недостатня кількість процедур по імплантації кардіовертерів-дефібриляторів та СРТ пристроїв;
  - відсутня належна підтримка проведення популяційних досліджень, спрямованих на виявлення чинників ризику серцево-судинних захворювань серед населення України;
  - недостатня пропаганда здорового способу життя та значення чинників ризику серцево-судинних захворювань на державному рівні;
  - медичними працівниками первинних структур охорони здоров'я недостатньо розповсюджуються санітарно-просвітницькі матеріали для населення, що пропагують здоровий спосіб життя, недостатньо проводиться оцінка серцево-судинного ризику та корекція чинників ризику у хворих на артеріальну гіпертензію;
  - недостатня об'єктивізація причин смерті, що призводить до штучного перебільшення цього показника в структурі смертності від хвороб системи кровообігу, що призводить до спотворення статистичної звітності, яка суто відрізняє Україну від розвинутих країн.
- Під час обговорення виступів та дискусій на Конгресі були визначені такі **перспективні напрями наукових досліджень і заходи в практичній кардіології:**
- впровадження державної програми профілактики, лікування та реабілітації серцево-судинних захворювань на 2017-2021 роки;
  - розробка програми заходів профілактики, діагностики і лікування з метою зниження захворюваності, смертності, збільшення тривалості і підвищення якості життя;
  - створення системи відбору хворих з тяжкими та рідкісними серцево-судинними хворобами і лікування їх на базі національних і державних центрів;
  - постійне формування позитивної мотивації у населення щодо необхідності профілактики і лікування артеріальної гіпертензії. Створення інформаційного простору для здорового способу життя та профілактики серцево-судинних захворювань на державному рівні;
  - забезпечення керівниками управлінь охорони здоров'я розповсюдження санітарно-просвітницьких матеріалів для населення, що пропагують здоровий спосіб життя з використанням можливостей радіо, телебачення, преси. Активне залучення медичних сестер, фельдшерів та працівників аптек до пропаганди медико-санітарних знань і профілактики артеріальної гіпертензії серед населення. Активізація співпраці з викладачами і студентами ВНМЗ та ЗПО щодо проведення роз'яснювальної превентивної роботи серед населення;
  - поширення методу домашнього самомоніторингу артеріального тиску з метою більш ефективного контролю АТ на фоні терапії та реімбурсацію коштів апаратів для вимірювання артеріального тиску в домашніх умовах;
  - продовження моніторингу епідеміологічної ситуації щодо багатofакторних впливів (зокрема артеріальної гіпертензії) на захворюваність та смертність населення. Продовження участі АКУ в глобальному Європейському проєкті з профілактики серцево-судинних захворювань *EUROASPIRE IV*;
  - продовження активного виявлення осіб з артеріальною гіпертензією, впровадження її первинної і вторинної профілактики та стратифікації ризику. Сприяння формуванню прихильності пацієнтів і медичних працівників для підвищення ефективності профілактики і лікування артеріальної гіпертензії;
  - оновлення уніфікованого протоколу з діагностики, лікування та профілактики артеріальної гіпертензії в Україні;
  - забезпечення співпраці з сімейними лікарями, неврологами, ендокринологами та нефрологами щодо пацієнтів з високим ризиком кардіоваскулярних ускладнень у розв'язанні проблем артеріальної гіпертензії та профілактики її ускладнень;

- розробка методів широкого впровадження положень Стандартів лікування хворих з легеневою артеріальною гіпертензією;
- продовження роботи по забезпеченню хворих на артеріальну гіпертензію сучасними лікувальними технологіями;
- удосконалення роботи по своєчасному виявленню і патогенетичному лікуванню симптоматичних гіпертензій;
- подальше впровадження методів ангіопластики, стентування та шунтування в лікуванні атеросклерозу вінцевих судин серця, судин головного мозку і нирок;
- оновлення рекомендацій Асоціації кардіологів України та Асоціації з невідкладної кардіології з ведення хворих з гострою серцевою недостатністю;
- створення спільно з Європейською асоціацією по невідкладній серцево-судинній допомозі консенсусного документу щодо організації, структури і діяльності відділень/ блоків реанімації і інтенсивної терапії кардіологічного профілю у Європі;
- створення реєстру венозних тромбоемболій серед хворих терапевтичного профілю;
- продовження проведення освітніх шкіл і майстер-класів по аритмології, венозному тромбоемболізму в різних регіонах України з акцентом на освіті лікарів первинної ланки;
- подальше впровадження інвазивних та апаратних методів діагностики та лікування порушень ритму і провідності серця і хронічної серцевої недостатності (радіочастотна абляція, багатоканальних кардіостимуляторів та імплантованих кардіовертерів-дефібриляторів);
- необхідність збільшення на державному та регіональному рівнях фінансування придбання кардіостимуляторів, кардіовертерів-дефібриляторів, СРТ пристроїв та катетерів для абляції;
- звернення до МОЗ України з ініціативою створення загальнодержавного реєстру хворих, що потребують імплантації кардіовертерів-дефібриляторів та штучних водіїв серцевого ритму для подальшого забезпечення цих потреб за бюджетні кошти. Створення в областях України «Листків очікування» хворих для імплантації кардіопрістроїв, обласним кардіологам взяти під особистий контроль та подати копії в Асоціацію аритмологів України;
- проведення в організаціях післядипломної освіти циклів тематичного удосконалення лікарів по електрофізіології серця;
- продовження участі у виданні «Білої книги» Європейської Асоціації серцевого ритму та Європейської Асоціації з невідкладної серцево-судинної патології;
- оновлення міждисциплінарного консенсусу з лікування гіпертензивних кризів;
- створення міждисциплінарних рекомендацій з профілактики кровотеч на тлі активної антитромботичної терапії;
- оновлення рекомендацій з діагностики та лікування гострої серцевої недостатності на базі міжнародних стандартів;
- проведення короткотривалого сурвею щодо ефективності і безпеки застосування антитромботичної терапії у хворих після перенесеного гострого коронарного синдрому з метою створення національно адаптованої шкали ризику розвитку кровотеч;
- впровадження доповнень до державної статистичної звітності з наступних питань: гострий коронарний синдром з підйомом та без підйому сегмента ST, синдром преекзитації шлуночків; повна атріо-вентрикулярна блокада та AV блокада 2 ст. 2 типу, стадії хронічної серцевої недостатності, тромбоемболії легеневої артерії;
- наукове забезпечення проведення експертної оцінки причин смерті працездатного населення країни від серцево-судинних захворювань;
- створення у рамках Асоціації кардіологів України робочої групи з біомаркерів основних серцево-судинних захворювань;
- розробка і впровадження в практику стандартизованої форми контролю якості амбулаторного лікування пацієнта з хронічною СН;
- підготовка проекту національного міждисциплінарного протоколу з діагностування та лікування хронічної серцевої недостатності, на базі відповідного Європейського документу;
- створення міжгалузевої робочої групи щодо розробки і імплементації нової класифікації серцевої недостатності;
- продовження підготовки кардіологів із спеціалізацією в області інтервенційної кардіології, внесення відповідних змін до кваліфікаційних вимог кардіолога;
- підготовка та затвердження в МОЗ наказу про створення «Центрів реперфузійної терапії та інтервенційної кардіології»;
- продовження і розширення ведення «Реєстру ПКВ»;
- продовження участі у спільній діяльності європейської ініціативи «Stent for life»;
- розробка пропозицій Асоціації кардіологів України (спільно з МОЗ) щодо атестації ліка-

- рів кардіологів відповідно до Європейських стандартів та надання їх до МОЗ України;
- залучення фахівців Асоціації кардіологів України, НАМН України і системи післядипломної освіти до навчання спеціалістів з новітніх технологій діагностики та лікування;
- удосконалення програми підготовки, підготовки і підвищення кваліфікації медичних працівників лікувально-профілактичних закладів з питань профілактики та лікування артеріальної гіпертензії для подолання лікарської інерції у веденні пацієнтів з артеріальною гіпертензією;
- видання спільно з Асоціацією серцево-судинних хірургів посібників та настанов, які забезпечують етапність та спадкоємність кардіологічної та кардіохірургічної допомоги хворим.

На Генеральній асамблеї підтримана державна програма профілактики, лікування та реабілітації серцево-судинних захворювань на 2017-2021 рр., був заслуханий річний звіт Президента Асоціації кардіологів України акад. НАМН України В. М. Коваленка, відбулися вибори Правління Асоціації кардіологів України. Президентом Асоціації кардіологів України було обрано акад. НАМН України В. М. Коваленка.

XIV З'ЇЗД АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ УКРАЇНИ “ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АКУШЕРСТВА, ГІНЕКОЛОГІЇ ТА РЕПРОДУКТОЛОГІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ” (Київ, 22–23 вересня 2016 р.)

У роботі з'їзда та науково-практичній конференції з міжнародною участю взяли участь майже 1000 учасників — провідних спеціалістів у галузі акушерства, гінекології, репродуктології, генетики, ультразвукової діагностики, ендокринології, анестезіології, неонатології, керівники клінік і медичних установ, завідувачі кафедрами і головні спеціалісти областей з усіх регіонів України.

Наукова програма форуму була присвячена актуальним проблемам у сфері акушерства і гінекології: погіршення репродуктивного здоров'я жінок, терапії невідкладних станів в акушерстві; передчасним пологам; профілактиці і лікуванню прееклампсії; невирішеним питанням передракових захворювань статевих органів і гіперплазії ендометрія, зростання поширеності злоякісних новоутворень молочних залоз і органів жіночої репродуктивної сфери, дитячої гінекології, питанням перспективи розвитку та стандартизації акушерсько-гінекологічної допомоги, впровадження сучасних технологій, зокрема стимуляційних методів навчання, покращення якості післядипломної освіти лікарів з урахуванням необхідності надання сучасної високотехнологічної медичної допомоги і розвитку системи перинатальних центрів.

Загалом, було заслухано понад 230 доповідей, відбулися пленарні засідання, родзинкою з'їзду стали Президентська та Глобальна міжнародна секції. Проїшло 18 наукових сесій, 2 майстер-класи і 3 сателітних симпозиуми. Крім вітчизняних вчених серед спікерів — професіонали зі світовим ім'ям з Бельгії, Грузії, Великобританії, Італії, Нідерландів, Німеччини, Польщі, Португалії, США, Швейцарії та інших країн.

Цікавою складовою форуму стала виставка, на якій були представлені провідні бренди — виробники високоякісних медичних виробів, найсучасніших фармацевтичних препаратів, новітнього обладнання. У виставці взяли участь понад 30 компаній, що збагатили її інтерактивом і майстер-класами.

Учасники і делегати з'їзду заслухали звіт Президента Асоціації акушерів-гінекологів України акад. НАМН України В. М. Запорожана, ознайомилися з висновками Ревізійної комісії ААГУ, а також новою редакцією Статуту Громадської Організації «Асоціація акушерів-гінекологів України». Президентом ААГУ вдруге поспіль обрано акад. НАМН України В. М. Запорожана.